

Snacks, lijken en videotape op het Romeinse Forum

Theater: Romeinse Tragedies van William Shakespeare, door Toneelgroep Amsterdam. T/m 30/9 in Amsterdam en Eindhoven. Inl.: 020-5318484 of www.toneelgroepamsterdam.nl

Door ANNERIEK DE JONG

In *Romeinse tragedies* van Toneelgroep Amsterdam omhelst regisseur Ivo van Hove de moderne theatertechniek. Dat deed hij al vaker, maar niet eerder op zo'n grote schaal, met live videoregistratie, live muziek, geluidseffecten, vijftien acteurs met zendmicrofoons, meer dan zes uur lang.

Romeinse tragedies brengt drie tragedies van Shakespeares als een theatermarathon: topsport, voor de spelers én voor de technici. Zij zijn razend druk met monitoren en projectieschermen. Zo zien we de acteurs steeds twee keer, waarbij de filmversie de meeste aandacht trekt.

Van Hove en zijn scenograaf Jan Versweyveld willen van de schouwburg een klassiek forum maken. Wij dienen ons te voelen als Romeinse burgers in een democratisch bestel. Ook het toneel staat voor ons open: daar mogen we eten en drinken en de acteurs gadeslaan die zich achter kaptafels laten schminken. Het is ludiek, dat gewandel van zaal naar toneel en vice versa, maar er klopt iets niet. Ik voel mij helemaal niet als een conferentiedeelnemer, ik er-

ger me alleen aan het slechte zicht vanaf dat toneel. Het gewandel van het publiek stoort alleen maar, terwijl er geen dramaturgische noodzaak voor te ontdekken valt. Dat geldt ook voor de overheersende video. Met al die vragen naar het nut van de overheersende vorm duurt het even voordat ik me aan de inhoud kan wijden.

De titelheld van deel 1, *Coriolanus*, is een politicus die wordt verbannen omdat hij openlijk het volk veracht. Dat zou tragisch

HOLLAND FESTIVAL

kunnen zijn, maar de door Fedja van Huêt gespeelde Coriolanus is te rechtlijnig om medelijden te wekken. Terwijl Shakespeare wil laten zien dat medelijden de enige manier is om het bestaan leefbaar te houden, ontnemt Van Hove ons dat medelijden zoveel mogelijk. Hij wil geen psychologisch drama neerzetten maar toneel over de mechanismen van het politieke bedrijf. Maar juist omdat hij de psychologie verwaarloost komt hij niet bij de kern. De innerlijke spanningen van Coriolanus zouden een licht kunnen werpen op de spanningen van zijn tijd. Van Hove richt zich op de dynamiek van de groep, in plaats van op de

individuele differentiatie. Dat zorgt voor vervlakking, en het scheidt afstand, nog versterkt door de koele videobeelden.

Dat geldt ook voor *Julius Caesar*. Goed, een paar verschillende politieke houdingen tekenen zich wel af. Verspeelt de verbeterde integere Coriolanus de gunst van het volk, de zonnige populist Julius Caesar (Hugo Koolschijn) maakt zich bij dat volk juist immens populair. Tegenover Julius Caesar staat zijn vriend Brutus (Jacob Derwig), die bang is dat Caesars demagogische neigingen de democratie om zeep helpen. Zijn samenzwering tegen Caesar roept de vraag op hoever een democratie mag gaan om zichzelf te verdedigen. Maar in plaats van zo'n kwestie grondig uit te zoeken, vlindert Van Hove alweer verder, waarbij hij vergeet dat meer minder is.

Wat een geluk dat het laatste deel zo uit de toon valt. Veel meer dan een politiek drama is *Antonius & Cleopatra* een romantisch verhaal, met twee gelieven die aan de passie kapot gaan. Hans Kesting speelt heerlijk gekweld de op drift geraakte veldheer. En Chris Nietvelt, als Cleopatra, gooit de afspraken over niet-psychologisch acteren overboord. Zij maakt van de Egyptische koningin een geestige, slimme en lieve vrouw die niets van de slang heeft waarmee men haar vergelijkt. Haar koningin wekt medelijden – en krijgt het langste applaus.